

BAŞLARKEN

Öncelikle, amacım kalecilik sanatını yeniden yapılandırmak değil sadece 7-8 yaşlarımda başladığım kalecilikte 16 yaşымda lisansiye oldum. 5 yılı profesyonel 12 yıllık futbol hayatımda en verimli sayılabilecek 25 yaşымda, üniversiteden mezun olduğum yıl futbolu bırakıp eğitim hayatıma devam ettim ve çalışma hayatım süresince de gerek amatörce oynayarak ve gerekse yakından bir izleyici olarak hiç kopmadığım futbol ve daha çok da kalecilikle ilgili bir el kitabı yazmak istedim. Bunu yaparken 12 yıllık futbol hayatımın tecrübelerinden yaralandığım gibi dünya çapında kalecilerin hayatlarını inceledim ve bunun yanında İngiltere'de yazılmış kalecilikle ilgili bir çok kitabı okuyarak, bilimsel yönlerinden yararlanarak bu kitabı hazırladım.

Amacım, mükemmel yazılmış, açık bir şekilde ve her yaştaki kaleciler tarafından kolaylıkla anlaşılabilir bir kitap olması. Herşeyden önce bu kitap “Kalecilik Sanatı”nı her yönü ile anlatacak bir eser olmalı.

Eğer, sizin için bu kitap sadece bir kaç konuya bakmak veya sizin için önemli olduğunu düşündüğünüz bir konuya parmak basmaksa bu sizin için iyi bir kitap olmayabilir. Ancak, kalecilik sanatını öğrenmek ve buradaki örnekleri uygulayarak becerilerini ve tekniğini geliştirmek istersen, işte o zaman bu kitabı okumaya değer.

Bu kitap her yaşta kalecinin kolayca anlayabileceği, detaylı açıklamaları ile her soruya cevap bulabilecekleri mükemmel bir eser oldu.

Bu meslekte başarılı olmak, herşeyden evvel gerçekten bu mesleği sevmekten geçer.

Burada öncelikle kısaca kendimden bahsetmek istiyorum. Ben ilk okul sıralarında bile futbolcu veya doğrudan kaleci olmayı kafama koymuşum ki, Bafra Merkez Okulu'nun arka bahçesi, taş zeminde sınıf arkadaşlarımla kurduğumuz, ismini de “Zehir Spor” koyduğumuz takımla maçlar yaptığımız o günlerde kaleciliğe karar vermişim. Ortaokulda ise annemin kışlık kazak olarak ördüğü siyah kazağı kaleci kazağı olarak, ellerim üşümesin diye aldığı eldivenleri de kaleci eldiveni olarak kullandığım günlerdeki kurduğumuz takımda da kaleci olarak futbola başlamışım.

Tabi ondan sonraki yıllar Bafra Lisesi futbol takımının kalecisi, kaptanı ve daha 16 yaşымda lisansiye olarak Bafra Gençlik ve daha sonraki yıl BAFRASPOR kalecisi olarak futbol hayatıma devam ettim. Ama hiçbir zaman okulumu aksatmadım. 1968 yazında Bafra'da her sene yapılan mahalle maçları esnasında İstanbul'da yaşayan Bafra'lı bir abimiz beni izlemiş ve çok beğenmiş, dönüşünde o yıllarda Fenerbahçe Genç takımını çalıştıran mahalle komşusu eski futbolcu 'Donanma Kamil' lakaplı Kamil EKİN'e benden bahsetmiş. O'da mutlaka beni kendisine getirmesini söylemiş ve böylece FB Genç takım antremanına çıktığım gün 15 dakikalık bir denemeden sonra 'Bu çocuğun hemen lisansını çıkartın' talimatıyla üniversiteye kaydımı yaptırmadan Fenerbahçeli futbolcu oluverdim. 4 sene boyunca, FB Genç takımı, B takımı, İstanbul Genç Karması kaptanlığı ve Balkan Kupasında oynadığım Genç Milli takım ve FB 'A' takımı.

1972-73 sezonunda 2. Lig takımlarından Feriköy ile başlayan profesyonel futbol hayatım. Sakatlıklarla dolu meşakkatli bir beş yıl oldu. 25 yaşымda, hiç bir sosyal güvenliği olmayan, sakatlandığında kimsenin yüzüne bakmadığı bir spor dalına, üniversitedende mezun olduktan

sonra devam etmemeye karar vermiştim.

FB 'B' takımı ile Almanya'da turnuvalara katılmak için gittiğimizde lisan bilmemenin ne demek olduğunu yaşayarak öğrenmenin sonunda mutlaka yurt dışına gitmem gerektiğine karar vererek, İngiltere'de çalışan bir işçinin peşine takılarak İngiltere'ye gittim.

Futbol hayatımın özetini burada kısaca verdikten sonra çok önemli olduğuna inandığım bu serüveni ve devamını bir sonraki kitabımda detaylı bir şekilde anlatacağım.

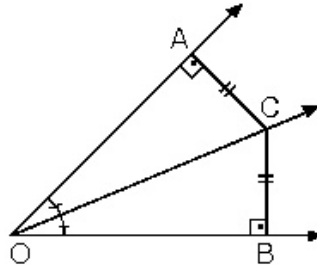
Bu kitabı yazarken yardımlarını esirgemeyen, bana cesaret veren, destekleyen .....

SUNUM

'Bir kurtarış seni büyük kaleci yapmadığı gibi hatalı bir gol yemekte seni kötü kaleci yapmaz.'

Öncelikle benim amacım 'Kalecilik Sanatı'nı yeniden yazmak değil, amiyane tabirle Amerika'yı yeniden keşfetmiyoruz, amacım nasıl bir teknik geliştirilmeli ve bu tekniği bu günün modern futboluna nasıl uygulamalıyız. Geçmişte FB genç, B ve A takımında oynadığım dönemde çok önemli bir kaleciden, (Ilie DATCU-Romen) bilimsel anlamda çok şeyler öğrendim. Herşeyden evvel her bilim dalında olduğu gibi sporun da temel öğeleri arasında MATEMATİK olduğunu gördüm ve yaşadım. Bu aşamada 'Ne alaka' diyebilirsiniz. Ama öyle değil. Bana göre kaleciliğin temel ögesi Matematik'tir. Şöyleki..

TEORİK OLARAK TOPLA KALE DİREKLERİ ARASINDA BİR AÇI VARDIR, VE KALECİNİN DURMASI GEREKEN YER BU AÇININ AÇI ORTAYI ÜZERİNDEDİR VE AÇI KOLLARINA EN YAKIN MESAFE (YANI GOL ALANI) KALECİNİN AÇI ORTAY ÜZERİNDE BULUNDUĞU NOKTADAN AÇI KOLLARINA İNDİRİLEN DİKMEDİR.

Açıortay; Herhangi bir açının ölçüsünü iki eş açığa bölen ışınlara açıortay denir. Yukardaki şekilde AOB açısını iki eş açığa ayıran OC ışınına açıortay denir. Açıortay üzerindeki herhangi bir noktadan açının kenarlarına çizilen dik uzunluklar eşittir ve kollara en yakın mesafedir.

Bu bir geometri teoremidir ve kaleci antrenmanları bu doğrultuda yaptırılmalıdır. Dikkat edin genelde kaleciler kaleye paralel plonjon yaparlar, yanlıştır. Aslında yukarıdaki teoride anlaşılaacağı üzere, bilhassa yan toplarda daima öne doğru, diğer bir deyişle AÇININ koluna dikey atlanmalıdır.

Amacım bu kitabın kaleci antrenörlerine yardımcı olması kadar kaleciliğe gönül vermiş genç arkadaşlarımın da faydalanabileceği profesyonel olmayan antrenmanlarda da yararlanmasını sağlamak. Bilirsiniz 'Ağaç yaşken eğilir', dolayısıyla işin başında doğru çalışmalar yapar ve doğru alışkanlıklar elde edilirse büyük başarıların temeli atılmış olur. Eğer gerçekten burada

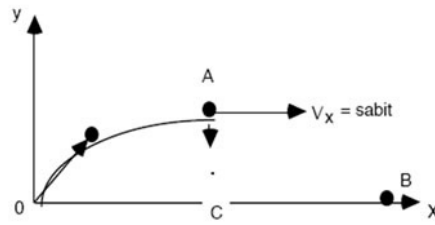
bahsedilenlerin bir kısmından dahi olsa, kaleci antrenörleri veya genç kaleciler bir fayda sağlayabilirlerse işte o zaman ben bu kitabı yazmanın hazzını yaşamış olacağım. En önemlisi de ülkemizde bu kadar değerli kaleciler yetişmişken, sadece kaleci değil, olağanüstü başarılı futbol hayatı olan arkadaşlarımıza yaşadıklarını kitaba dönüştürerek kendilerinden sonra gelecek nesillere örnek olabilecek, en azından anılarını dahi olsa paylaşma cesareti vereceği için sevinçli ve gururluyum.

Son yıllarda kalecilerin el maharetleri kadar ayak maharetlerini de öne çıkaran kural değişiklikleri yapılmıştır. Bu kalecilerde altı pas, onsekiz daha da öte yarı saha hakimiyetini ön plana çıkarmıştır. Artık, kaleciler kaleye çakılı kalmayacak, defansla içi içe, arkası dönük olan arkadaşlarını yönlendirmek ve yönetmek anlamında önemli rol oynayacak ve hatta yerine göre kendi sahasında bir libero gibi paslaşma yapabilecektir. Tabii bu durumda her iki ayağını da çok iyi kullanıyor olması gerekli. Tabii sadece her iki ayağından öte her iki tarafında rahatça plonjon yapabiliyor olması lazım. Zira önünde oynayan arkadaşları ondan yerde, havada zaman zaman saatte 100 Km ve hatta daha fazla hızla gelen toplara ulaşarak yakalamasını veya çelmesini beklerler. Bu onlar için çok önemlidir. Zira kalecisine güvenen defans oyuncuları her zaman daha rahat oynamaktadırlar. Şunu akıldan hiç çıkarmamak lazım, kaleci, üzerindeki baskının son derece yoğun olduğu çok önemli bir mevkidir. Çok zor bir topu kurtararak maçın kahramanı olunabileceği gibi çok hatalı bir gol yiyerek de maçın en kötü adamı da olunabilir. Bütün oyuncular hata yapar ancak onların hatası fazla görünmez fakat kaleci hata yaparsa hep o konuşulur ve hatta televizyonda bu hatalı gol defalarca gösterilir ve bu kaleciyi çok daha kötü bir duruma düşürür. Ancak burada önemli olan bundan ders çıkartmaktır. Belki genç kaleciler üzülebilir ama üzülmecekler ve bir daha tekrarını yaşamamak için çok daha sıkı çalışarak bir daha aynı hatayı tekrarlamayacaklardır. Böyle hataları kafalarında saplantı haline getirmemeli, bilakis daha çok çalışmayı, bilhassa hatalı goldeki hatalarının üstüne giderek daha doğrusunu öğrenmeli ve tekrarına müsaade etmemelidirler.

Bir başka önemli nokta da bilinen bir fizik kuralının. Kaleciler ve hocaları tarafından tarafından hiç düşünülmediği ve uygulanmadığı görülmektedir. Nedir bu kural.

EĞİK ATIŞ HAREKETİ.

Yatay doğrultuda sabit hızla hareket eden bir cismin hareketini düşünelim. Bunun yanında, serbest düşme hareketini de unutmayalım. Bu iki hareketin bileşkesine yani bir arada bulunmasına eğik atış diyoruz. Örneğin, yerde duran bir futbol topuna bir futbolcunun vurduğunu varsayalım. Top yatayla belli bir açı yaparak havaya yükselir. Daha sonra kavisli bir yol çizerek yere düşer (Şekil 1).

Şekil 1

Eğik atış hareketinde AB yolunu t zamanında kat eden top, AC serbest düşmesini de aynı t anında tamamlayacaktır. **Pratikte, bir hedefe doğru atılan top doğrudan hedefe nişanlanamaz. Bunun yerine havaya doğru belli bir açı ile atılıp yükselmesi ve daha sonra hedefe doğru düşmesi sağlanır.**

İşte bu teknikle degaj yapılan top rakip yerine kendi takım oyuncusuna kazandırılır. Tabi klasik degaj yöntemleriyle yapılmaz. Bunun için kaleci topa 'Dömvole' tabir ettiğimiz yere vurdurarak doğrudan topun ulaşmasını istediği oyuncusuna doğru kontrollü vurabilir. Zira topu oyuna sokmak demek yüzde kaçını kendi oyuncuna ulaştırdığınla ölçülür. Bu gün Avrupa'da bu oran %90'lara dayanmış durumdadır, ülkemizde ise %50'ler civarındadır.

Bir başka önemli konuda topun vuruş esnasında katettiği mesafeye bağlı olarak ortalama bir hızı vardır. Bu hareketli bir topun sürati;

Ortalama Sürat = Alınan yol / Zaman ifadesi ile hareket eden bir cismin birim zamanda aldığı yol miktarına denilir.

Bu bağlamda değişik süratle gelen bir topun elle yumuşatılması gerekir. Aynen saha içerisindeki diğer futbolcuların göğsüne gelen veya ayağına belli süratle gelen topu karşı bir geri çekişle yumuşatması gibi. Dikkat ederseniz bir çok kaleci topu tutmakta zorlanıyorlar. Bunun en önemli sebebi giydikleri eldivenlerle maalesef topu hissetmemelerinden kaynaklanmaktadır. Bu da hem topu tutmakta hem de yumuşatma özelliğinde zorluklar yaşandığını göstermektedir.

KALECİNİN VE HOCASININ TAKIMDAKİ ROLLERİ

Hiç şüphe yokki kaleci bir takımın en önemli mevkisidir. Hatta halk dilinde '**Kaleci takımın yarısıdır**' denir. Belki biraz ön yargı gibi düşünebilirsiniz ancak kaleci takım içinde omuzlarında en büyük sorumluluğu taşıyan kişidir. Kaleci tek başına bir oyunu kazanabildiği gibi kaybedebilir de. Dolayısıyla üst düzeyde bir futbol oynaması gerekir.

İyi bir kaleciden beklenen en önemli özellikler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- Kişilik
- Kalecilik becerisi
- Taktik zekası
- Akli ve beden gücü (Fiziksel yapısı)
- Şahsi becerilerine güven ve inanç

Bir kaleci ile ortada oynayan oyuncular arasında önemli bir fark vardır. Bir kere öncelikle oyuncular tümü maçı kazanmak isterler. Tabi ortada oynayan oyuncular için kazanmanın anlamı gol atmak demektir. Onlar için gol atmanın da ötesinde topun ağırlara en mükemmel bir şekilde ulaşması demektir. Gol atmak onları havalara uçurur. Buna karşılık kaleci için ise bu tamamen tersidir. Yani ne olursa olsun bir kaleci için o topun ağırlara değmemesi için, bedeli ne olursa olsun kurtarmak, yani gol yememektir. İşte burada kalecinin kişilikli olması ön plana çıkar. Yani, kendisine doğru gelen karşı takım futbolcularla mücadele ve onların çok hızlı bir şekilde vurdukları toplara gereken müdahaleyi yapması ve rolünü iyi oynaması gerekir. Karşıdan topla hızla gelen futbocu ile yüz yüze kalabilir veya ayaklarına atlamanız gerekebilir. İşte burada kaleci hep doğru hareketler yapmalı ve topu savuşturmalıdır. Unutulmamalıdır ki 89 dakika çok iyi kurtarılar yapan ve gole imkan vermeyen bir kaleci 90. dakikada yediği hatalı bir golle bütün oyunu berbat eder. Dolayısıyla bir kaleci, kaleciliğin bütün özelliklerini bilmelidir ve eksik olan taraflarını kısa sürede, çalışarak tamamlamalıdır. Antremanlarda da en az maçlarda olduğu kadar hatalarının üstüne giderek çok ciddi çalışmalar yapmalı ve kendisinin her geçen gün daha kuvvetli olduğuna inanmalıdır.

Bütün bu yukarıda anlatmaya çalıştığımız futbol zekası dendiğinde, bu günkü ve gelecekteki kaleciler için çok faydalıdır. Bu günkü oyun sisteminde kaleci sanki 5. defans oyuncusu gibi düşünülürdüğünde topların sağlıklı bir şekilde oyuna sokulması, bir diğer deyimle topu kendi takım arkadaşına kazandırılması en önemli kriterdir. Yani bir kaleci bir oyunda ne kadar çok topu kendi oyuncusuna kazandırıyor o kadar doğru iş yapıyor demektir. Bu gün Avrupa'da oynayan kalecilerin önemli bir kısmının topu oyuna sokarken kendi arkadaşına kazandırma oranı %85 lerdedir, bizde ise bu oran %50 bile değildir. İşte iyi bir kalecinin bu becerilerine anlayacak kapasitede olması ve uygulaması, veyahutta antrenörlerinin bu yolda eğitmeleri gereklidir.

Bir kaleci oyunu arkadan okuyabilmelidir ve sahaya çıkmadan önce aldıkları taktik doğrultusunda oyunu kendi avantajlarına çevirebilmelidirler. Dolayısıyla bütün verilen taktikleri anlayabilecek, uygulayabilecek zekada olmalıdırlar. Çok iyi kaleciler çok az hata yapan kalecilerdir. Bu özelliklerinden dolayı iyi kaleci sınıfında anılırlar. Bir diğer deyişle iyi kalecilerin hatalı gol yeme oranı %1-2'yi geçmemelidir. İyi bir kaleci karşıdan vurulan şutlara iyi plonjon yaparak topa sahip olması demek değildir.

Bir kalecidaki fiziksel özelliklerin başında;

- Boy
- Refleks ve Çeviklik
- Hızlı hareket edebilme
- Balans ve koordinasyon .....gelir.

Bir kalecide boy önemlidir. Fakat kalecilerin boyu en az şöyle olmalıdır veya böyle olmalıdır diye kesin bir kural yoktur. Ancak genelde bir kaleci kaleyi doldurmalıdır. Örneğin bir rahmetli Ali ARTUNER, bir Turgay ŞEREN ve Yasin ÖZDENAK oynadıkları dönemlerde kaleyi dolduran oldukça iyi kalecilerimizdendi. Bu aynı zamanda defans oyuncularının da ekstra bir güvencesidir. Uzun boylu kaleciler havadan gelen toplarda her durumda avantajlıdırlar. Rahatlıkla topa sahip olabilirler. Bunun yanında en büyük dezavantajları ise ayak dibine atılan toplarda yere yatmakta zorlanırlar. Bu durumda ise boyu daha kısa olan kaleciler için ayak dibine atılan toplarda daha kolay yatabilirler. Tabi refleks ve çeviklik oldukça önemlidir.